

ТРУДОВ РЕЧНИК

Японски и китајски имена, англиски, воени и спортни
термини

20 март 2023 г.

Благодарности

Благодарности за изготвянето на речника: Ragnos и postmortem от Eastern Spirit, KoP3Le7o, DARK RANGER, Alexeev, nightwarrior, Chep_92, Hristo Lishev, BestRipper, Stone, simo76, Анубис, Phoebes, Ice-Man, D300, elisiaelf, SonGoku, ludoto_mimi, shtipliiska, danissimo, " F o z z y ", Zaza14, Николай, riburan, ex-cuckoo, kelly, spotbeam, pinko™, kaloo, rburan, fakelini, motleycrue, burndead, milenski, freakazoid, star6inkata, sed, tnt1918, mass_effect, cheeseus, Скуби Ду, obina, Guilty, dkr

Информацията е събрана в периода 2013-2015 г.

Графично оформление от Rinto-kun.

Съдържание

1 Японски имена	5
1.1 Основни правила при транскрипцията на японски имена .	5
1.2 Японски език за българи	9
2 Японски обръщения	15
2.1 Често срещани	15
2.2 Фамилни имена	16
2.3 Армейски звания	17
3 Правопис	20
3.1 Правопис при писане на субтитри	20
3.2 Пунктуация	26
4 Китайски термини	33
4.1 Таблица на китайските династии	33
4.2 Транслитериране на китайските имена	33
5 Спортни термини	34
5.1 Бейзбол	34
5.2 Бокс	39
5.3 Футбол	42
6 Военни термини	45
6.1 Военни звания	45
6.2 Военни термини и фрази	46
7 Идиомы	50
7.1 Списък с основни идиомы	50
7.2 Цветни идиомы	60

7.3	Британски изрази и идиоми	67
7.4	Други изрази	68

Списък на таблиците

1.1	Транскрипционна таблица	8
2.1	Основни обръщения в японския език	16
2.2	Фамилни имена	16
2.3	Ниспи звания в японските отбранителни сили – JSDF (су- хопътни войски)	17
2.4	Ниспи звания в японската армия през ВСВ (сухопътни войски)	18
2.5	Сержантски звания	18
6.1	Военни звания	46
6.2	Често употребявани фрази	47
6.3	Военен радиообмен	49
1	Транскрипционна таблица за китайски имена	69

Глава 1

Японски имена

1.1 Основни правила при транскрипцията на японски имена

1.1.1 Дългите гласни

В практическата транскрипция е прието **дължината на гласните** да не се предава. Когато обаче йероглифният запис на **съответното име** или **термин** е даден в скобки, той може да бъде **транскрибиран на кирилица**, като се отрази и дължината на гласните. Затова например глинените фигурки от *периода Джъомон* в текста се срещат като *догу*, но йероглифният запис е транскрибиран като *догуу*.

Аналогичен е случаят и с термина *шинто*, който всъщност звучи като *шинтоо*. При необходимост предаването на дългите гласни може да стане по няколко начина: чрез повторно изписване на съответната гласна; чрез чертица над буквата; чрез двоеточие след нея. Така дългата гласна /а/ може да се срещне като /**аа**, **а**, **а:**/. В англезичната литература е разпространено и предаването на дължината с помощта на буквата *h*. Така например названието на *японския театър Но*, което в действителност звучи /**ноо**/, на английски се транскрибира като **Noh**.

1.1.2 Редукция на гласните

Типична за японския език е редукцията на тесните гласни /**u**, **i**/ в неударени срички и в края на думите, както е например в **копулата** /десу/

и в суфикса /масу/. Тъй като в тези случаи **редукцията** е почти пълна, при предаване на японски имена с наставка **суке**, е по-добре тя да се изписва като **ске**, т.е. *Дайске*, а не *Дайсуке*.

1.1.3 Двойните съгласни

Двойните съгласни се предават при свързването на две морфема и при т.нар. **експресивна геминация**. Името на страната може да бъде произнесено или като *Нихон*, или като *Ниппон*, но не и като *Нипон*. Важно е да се знае, че *Нихон* и *Ниппон* не са напълно взаимозаменяеми. Например в спортни призови при международни мачове се използва „*Ниппон* – Ганбаре *Ниппон*“!

В японския се среща **удвояване на съгласните**, което в английската транскрипция се отбелязва просто с **удвоение на буквите**, като например **"kk"**, **"tt"**. Това се прави и в българската транскрипция. Т.е. в такива случаи се транслитерира буквално - **tt = тт, kk = кк**, и т.н.

1.1.4 Морообразуващата съгласна /н/

В японски език се срещат **два вида съгласни /н/**. Едната не се различава от българската и в позиция пред букви, предаващи йотувани гласни, се смекчава. Другата, която се записва с буквата *ん*, е т.нар. **морообразуваща съгласна /н/**, която винаги се произнася като **твърда**. В английската транскрипция този звук се предава чрез **апостроф (n')**, както в заглавието на антологията **Man'yoshu**, ако е отразена дължината на гласните, и като **Man'yoshu**, ако не е отразена. В руската транскрипция се използва буквата **ё**, която се нарича **твёрдый знак** и при необходимост изпълнява ролята на **апостроф**, както например в **Ман'ёсю**. В българската азбука **ъ** има самостоятелна звукова стойност и не може да се използва като апостроф. Тъй като употребата на апостроф, макар и с по-други функции, се допуска от българския правопис, тук ще го използвам в съчетание с буквата **н** за предаване на морообразуващата съгласна, както например **Ман'йошю**.

1.1.5 Меките ж, ч, ш

Българският правоговор изисква съгласните **ж, ч, ш** да се произнасят като **твърди**, но в японския език те са **меки съгласни**. Сричката *し* *ю*

например се предава или като **шу** под влияние на английската транскрипция, или като **сю** под влияние на руската. По-близо до японското произношение обаче е **шю**. Ето защо името на най-големия японски остров например е **Хоншю**, а не **Хоншу** или **Хонсю**.

1.1.6 Дзен или зен

Под влияние на **английската транскрипция** често се пише **з** вместо **дз**, като дори се твърди, че това е правилното произношение. Ако обаче привържениците на това твърдение помолят някой японец да произнесе например думата **защо**, със сигурност ще чуят **дзащо**.

1.1.7 Сричката /цу/

Африкатата /ц/, която се среща в японската сричка /цу/, при транскрипция с латиница се предава с буквосъчетанието /ts/. Тъй като този звук не се различава от българския /ц/, **при транскрибирането** му не би трябвало да има колебания. Но авторите, които **механично следват английската транскрипция**, често пишат или **тс**, или дори **тц**. Така **Цукуба** се среща и като **Тсукуба**, и като **Тцукуба**.

Източник: „*Японската цивилизация*“ от Братислав Иванов.

И така, като за начало ще направя една транскрипционна таблица за най-често използваните транскрипции от латиница на български. Прояв уточнение, че там, където има повече от два варианта, те са взаимноизменяеми, но първият е по-често срещан:

Редът "а"				
а	и	у	е	о
а	и	у	е	о
Редът "ка"				
ка	ки	ку	ке	ко
ка	ки	ку	ке	ко
Редът "га"				
га	ги	гу	ге	го
га	ги	гу	ге	го
Редът "ца"				
ца	чи, си	су	се	со
ца	чи	су	се	со
Редът "ца"				
ца, ца	ji	zu, zu	ze, ze	zo, zo
ца, ца	джи	дзу, зу	дзе, зе	дзо, зо
Редът "та"				
та	чи, ti	ту, ту	те	то
та	чи	ту	те	то
Редът "да"				
да	ji, di	du, zu, du	de	do
да	джи	дзу, зу	де	до
Редът "на"				
на	ni	nu	ne	no
на	ни	ну	не	но
Редът "ка"				
ка	ki	ku	ke	ko
ка	ки	ку	ке	ко
Редът "па"				
па	pi	pu	pe	po
па	пи	пу	пе	по
Редът "ба"				
ба	bi	bu	be	bo
ба	би	бу	бе	бо
Редът "ма"				
ма	mi	mu	me	mo
ма	ми	му	ме	мо
Редът "я"				
я	yu	yo		
я	ю	йо,ьо		
Редът "ра"				
ра	ri	ru	re	ro
ра	ри	ру	ре	ро
Други				
жа	wo	и,и"		
ва	o	и,и"		

Таблица 1.1: Транскрипционна таблица

1.2 Японски език за българи

Следващата част е извадена от учебното пособие „Японски език за българи“ от Атанас Атанасов и Томоки Ватанабе.

第一課   Първи урок

Японското писмо

Най-съществената трудност за чужденците, изучаващи японски език, представлява усвояването на писмеността. За европейците, ползващи само 30-40 букви, овладяването на японския език започва с усърдното, настъпателно и упорито изучаване на огромния брой писмени знаци. Това стъписва, а понякога и разколебава първоначалните ентузиастичности, но въвежда упоритите в един екзотичен и интригуващ свят на формите и асоциациите. За какво става дума ще разберат по-късно упоритите ни читатели; на тези от вас, които все още се съмняват в успеха на начинанието, за кураж бихме напомнили, че в сравнение с японците, които ползват около 2500 знаци, китайците пишат с почти 40 000, а подобна писменост е създадо и ползва повече от четвърт от населението на земята.

Съвременният японски език използва 3 вида писмени знаци:

- **хирагана** 平仮名 - общо 74 знака, изобретени в Япония;
- **катакана** 片仮名 - също 74 знака, също изобретени в Япония;
- **канджи** 漢字 – официално 1945 знака, но неофициално още около 1000, всичките заимствани от китайския език.

Освен добра фотопамет, усвояването на знаците изисква многократно изписване и то при строга последователност: първо хоризонталните линии отляво надясно, след това вертикалните линии отгоре надолу и накрая полегатите линии отляво надясно и отляво наляво.

ХИРАГАНА е система от знаци, които условно можем да наречем букви, но те се различават от буквите в кирилицата и латиницата, тъй като с изключение на гласните あ(а), い(и), う(у), え(е), お(о) и съгласната ん (н), всички останали знаци изобразяват два звука или по-точно сричка, състояща се от съгласна и гласна. В това се състои характерната фонетична особеност на японския език – думите се състоят само от отворени срички, т.е. съгласна + гласна, напр. ка, ши, фу, те, но. Затворени срички от вида съгласна + гласна + съгласна в японския език се формират само с втора съгласна н – напр. кан, шин, сун, тен, хон, т.е. ん (н) е единствената съгласна, която може да звучи отделно без съгласна след нея. Знаците на ХИРАГАНА се изучават първи, защото чрез тях се “превежда” (транскрибира) произношението на йероглифите “канджи” в тяхното японско произношение 訓読み (кунйоми). С тези знаци са изписани в азбучен ред и думите в речниците, като след произношението на ХИРАГАНА е посочено съчетанието от КАНДЖИ, с което думата се изписва. Като правило йероглифите задават корена на думите, а със сричковите знаци ХИРАГАНА се изписват морфологичните окончания: 行く、行きます, където 行 е коренът на думата “вървя”, а く и きます задават формите на глагола съответно в инфинитив и в учтива форма в сегашно време.

С ХИРАГАНА и КАНДЖИ се изписват само японски думи, а с КАТАКАНА се изписват чуждици и всички имена, географски обекти, растения и животни, които се срещат само извън Япония. Докато знаците на ХИРАГАНА са по-закръглени, знаците на КАТАКАНА са ъгловати и съдържат по-малко елементи. На всеки знак от ХИРАГАНА съответства знак от КАТАКАНА.

Правилото с КАТАКАНА да се изписват само чужди думи и имена се спазва толкова стриктно, че дори съпругата на Джон Ленън - Йоко Оно, след приемането на американско поданство бива прекръстена от 小野・洋子 (канджи) на ヨコ・オノ (катакана). При това се променя дори поредността на имената: японците имат собствено и фамилно име, но при изписването им винаги фамилното предхожда собственото. Изписано с КАТАКАНА, чуждестранното име следва традициите на съответната страна – от 小野・洋子 - Оно Йоко с КАНДЖИ, името се променя в ヨコ・オノ (Йоко Оно) с КАТАКАНА съобразно английския начин на изписване на собствените имена.

В една и съща дума не могат да присъстват едновременно знаци и от ХИРАГАНА и от КАТАКАНА. Освен това с КАТАКАНА се изписва китайското произношение на йероглифите КАНДЖИ 音読み(онйои).

Така например в КАНДЖИ-справочниците всеки йероглиф е представен така:

人	ジン、ニン - онйои (китайско произношение с КАТАКАНА)
	ひと - кунйои (японско произношение с ХИРАГАНА)

Преди обаче да започнем усвояването на КАНДЖИ, е необходимо да усвоим ХИРАГАНА и КАТАКАНА. Забележете системата в която са подредени знаците: съгласните се съчетават с гласни в последователността **а, и, у, е, о**. Тази особеност има значение при подреждането на думите в речниците на японския език по “азбучен” ред и следва да се запомни добре.

Ето и пълната система на ХИРАГАНА и КАТАКАНА:

	к	г	с	з	т	д	н	х	б	п	м	й	р/л
	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓
а	あ	か	が	さ	ざ	た	だ	な	は	ば	ま	や	ら
	ア	カ	ガ	サ	ザ	タ	ダ	ナ	ハ	バ	マ	ヤ	ラ
	а	ка	га	са	за	та	да	на	ха	ба	па	ма	яа
и	い	き	ぎ	し	じ	ち		に	ひ	び	ぴ	み	り
	イ	キ	ギ	シ	ジ	チ		ニ	ヒ	ビ	ピ	ミ	リ
	и	ки	ги	ши	джи	чи		ни	хи	би	пи	ми	ри

y	う	く	ぐ	す	ず	つ	ぬ	ふ	ぶ	ぷ	む	ゆ	る
→	ウ	ク	グ	ス	ズ	ツ	ヌ	フ	ブ	プ	ム	ユ	ル
	y	ку	гу	су	зу	цу	ну	фу	бу	пу	му	йу	ру

e	え	け	げ	せ	ぜ	て	で	ね	へ	べ	ぺ	め	れ
→	エ	ケ	ゲ	セ	ゼ	テ	デ	ネ	ヘ	ベ	ペ	メ	レ
	e	ке	ге	се	зе	те	де	не	хе	бе	пе	ме	ре

o	お	こ	ご	そ	ぞ	と	ど	の	ほ	ぼ	ぽ	も	よ	ろ
→	オ	コ	ゴ	ソ	ゾ	ト	ド	ノ	ホ	ボ	ポ	モ	ヨ	ロ
	o	ко	го	со	зо	то	до	но	хо	бо	по	мо	йо	ро

Обърнете внимание на изключенията в редуването на гласните и съгласните:

c+и = し се чете “**ши**”, а не “си”

t+и = ち се чете “**чи**”, а не “ти”

t+y = つ се чете “**цу**”, а не “ту”

x+y = ふ се чете “**фу**”, а не “ху”!

Когато търсим дума в японски речник, следва да се имат предвид следните обстоятелства:

Последователността по абучен ред следва колоните, а не редовете в горната таблица. В речниците думите са подредени в последователността:

あ、い、う、え、お、か、き、く、け、こ、さ、し、す、せ、そ、た、ち、つ、て、と、な、に、ぬ、ね、の、は、ひ、ふ、へ、ほ、ま、み、む、め、も、や、ゆ、よ、ら、り、る、れ、ろ、わ、ん。

Думите, започващи с озвучителните срички

が、ぎ、ぐ、げ、ご、
 ざ、じ、ず、ぜ、ぞ
 だ、ぢ、づ、で、ど
 ば、び、ぶ、べ、ぼ и
 ぱ、ぴ、ぷ、ぺ、ぽ

не се третираат като отделни речникови статии, а се вписват в разделите за съответните срички за か、き、く、け、こ、съотв. さ、し、す、せ、そ、た、ち、つ、

て、と и は、ひ、ふ、へ、ほ。 Напр. в раздела на думите, започващи с か след думата *かんく* следва *がんぐ*, след това *かんぐる* и т.н.

Освен посочените в горната таблица гласни се използват и техни умалени еквиваленти за промяна на гласната след някои от сричките със съгласна:

あ, い, う, え, お, や, ゆ, よ

ア, イ, ウ, エ, オ, ヤ, ュ, ヨ.

Най-често употребяваните по този начин малки гласни са や, ゆ и よ, чрез които се формират звукосъчетанията:

きや = ки + я = кя	きゆ = ки + ю = кю	きよ = ки + ъо = кьо
ぎや = ги + я = гя	ぎゆ = ги + ю = гю	ぎよ = ги + ъо = гьо
しや = ши + я = шя	しゆ = ши + ю = шю	しよ = ши + ъо = шьо
じя = джи + я = джя	じゆ = джи + ю = джю	じよ = джи + ъо = джьо
ちя = чи + я = чя	ちゆ = чи + ю = чю	ちよ = чи + ъо = чьо
にя = ни + я = ня	ниゆ = ни + ю = ню	ниよ = ни + ъо = ньо
ひя = хи + я = хя	ひゆ = хи + ю = хю	ひよ = хи + ъо = хьо
びя = би + я = бя	びゆ = би + ю = бю	びよ = би + ъо = бьо
ぴя = пи + я = пя	ぴゆ = пи + ю = пю	ぴよ = пи + ъо = пьо
мия = ми + я = мя	миゆ = ми + ю = мю	миよ = ми + ъо = мьо
りя = ри + я = ря	りゆ = ри + ю = рю	りよ = ри + ъо = рьо

Останалите знаци, които не се включват в общата система от знаци са:

1. わ ㇿ (уа – последната буква от “азбуката”) и ん ㇼ (н) - единствената съгласна, която не се чете заедно с гласна, но с нея не започва дума, така че няма отделна статия в речниците.
2. を ㇺ (о) – окончание за винителен падеж, което посочва допълнението в изречението, напр. 本を読む。(Хон о йому. Чета книга, буквално “Книга *を* (о) чета”.)
3. малка буква つ (цу), която обозначава повторение на съгласната след нея, напр. ゆっくり юккури – бавно). Въпреки, че служи за показване на фонетична особеност в произношението, знакът つ се счита за отделна буква и също следва да се има предвид при търсенето в речниците по азбучен ред! Посочената за пример дума се намира след думите, започващи с ゆち, а не след думите с ゆき !
4. 々 е знак за повторение на един и същ йероглиф КАНДЖИ в думата, напр. 時々 вместо 時時 (токидоки - понякога, от време на време)

Само в думи от чужд произход за по-точно предаване на произношението могат да се срещат и комбинациите:

イエ йе	ジェ дже	ティ ти	トゥ ту	ディ ди	デュ дю	ファ фа	フィ фи
フェ фе	フォ фо	クア куа	シェ ше	ウイ уи	ウエ уе	ウオ уо	ツア ца
ツエ це	ツオ цо	チェ че	ブア ва	ブイ ви	ブエ ве	ブオ во	

Тези комбинации не случайно са изведени само с КАТАКАНА – те не се срещат в японския език.

Всички звукосъчетания се произнасят така, както са изписани на български, но съществуват и някои особености на произношението:

- ば、び、ぶ、べ и ぼ се произнасят ба, би, бу, бе, бо, като б е примесена със звука в (подобно на испанското произношение на b)
- по същия начин звучат заедно р и д в звукосъчетанията ら, り, る, れ и ろ。 Японският език не прави разлика между звуците р и д (както и между б и в), всички чуждици, в които се срещат тези звуци се предават в КАТАКАНА с ラ, リ, ル, レ и ロ, напр. ロンドン Лондон и カイロ Кайро; ブルガリア България и ヴァルナ Варна.

В японския език се срещат кратки и дълги гласни. Обикновено се удължават гласните у, ю, о и ьо (йю) във всички комбинации със съгласни.

Важно е да запомним, че в такъв случай за удължаване се изписва винаги и само う (y), независимо от това дали удължената гласна е у, ю, о или ьо (йю). Така се удължават гласните и във всички срички, формирани с малките гласни ゆ и よ, например:

ふうとう	фуутоо (пощенски плик)
ちょうどう	чьоодоо (градско шосе)
ぎゅうにゅう	гюунюу (краве мляко)
ひょうしょう	хьоошьюо (препоръка)
しゅうきょう	шюукьюо (религия)
りゅうつう	рюуцуу (вентилация)

На следващите няколко страници можете да се упражнявате в изписването и заучаването на ХИРАГАНА и КАТАКАНА. Важно е да се запомни правилната последователност на изписване на елементите на всеки знак. Това ще Ви улесни да пишете по-бързо, а и ще Ви създаде навици за правилното изучаване и изписване на йероглифите КАНДЖИ, които са доста по-сложни и с повече елементи от знаците на сричковата азбука. Запълвайте контурите на знаците в последователността, дадена в образаца, а след това и на отделен лист с квадратчета, като повтаряте всеки път произношението на знака. Не преминавайте към следващата буква преди да сте напълно сигурни, че сте запомнили предходните. След всяка група знаци от поредицата а-и-у-е-о направете преговор:

Глава 2

Японски обръщения

В тази част смятам да поясня малко повече за обръщенията, които се използват в японския език и **как** и **дали** да ги **превеждаме**. Като начало трябва да се каже, че ако се превеждат тези обръщения, никак не е уместно да се ползват множеството обръщения, навлезли от английски, френски и т.н. от сорта на "сър" "мистър" "мадам" и т.н., **освен ако контекстът изрично не го изисква**. Също трябва да спомена, че някои от обръщенията са **непреводими** и ако държите да превеждате обръщенията, просто ще се наложи да ги пропускаете.

2.1 Често срещани

Наставка	Превод
-san	г-н, г-жа, г-жица
-chan/-kun	практически непреводимо , оставяте само името
-sama/-dono	господарю, господарке (понякога се използват с ироничен привкус и тогава може да използвате различни вариации като „всемогъщи“, „вездесъщи“ и т.н., но само в шеговит контекст)
-sempai	може да се каже, че е непреводимо, евентуално може като „старши“, но само ако става въпрос за отношения на работното място , например
-kouhai	по-неопитен и по-низш в йерархията, няма адекватен превод

-sensei	евентуално може да се преведе като „учителю”, но съветвам и тук по-скоро да се оставя само името, тъй като това обръщение се използва и за лекари, професори и т.н.
-senshuu	за спортисти, евентуално като „състезател”, или в зависимост от спорта, за който става въпрос.

Таблица 2.1: Основни обръщения в японския език

2.2 Фамилни имена

Наставка	Превод
okaa-san / kaa-san	майка, мамо
otou-san / tou-san	татко, тате
onee-san / nee-san	кака, како (както и в българския, може да се обръщат с "како" и към по-голямо момиче, което не е в семейството, но им е близко)
onii-san / nii-san	батко, бате (казаното за onee-san важи и тук)
otouto	по-малък брат, братче (тъй като в българския нямаме определена дума за това ви предлагам да не го превждате навсякъде където се споменава, а да го заместват с име или местоимение)
imouto	по-малка сестра, сестричка (казаното за "otouto" важи и тук)
ojii-san / jii-san	дядо (спокойно се използва и за хора извън семейството, както и в български)
obaa-san / baa-san	баба, бабо (и това също се използва за хора извън семейството)
oji-san	чичо
oba-san	леля, лелю (и „чичо”, и „лелю” пак са обръщения, които могат да се използват към хора, които не са роднини)

Таблица 2.2: Фамилни имена

Както е видно, с изключение на „майка” и „татко”, всички други могат да бъде използвани и извън семейството. Съветвам ви в тези случаи **не винаги да ги превеждате**, а да използвате **имена и местоимения** като **заместители**, където е възможно, защото японците не се уморяват да ги повтарят и **на български понякога звучи тромаво или странно**.

2.3 Армейски звания

Някои от по-често употребяваните звания в армията са описани в таблиците по-долу.

Японски	Английски	Български
Nishi (二士)	Private 2nd Class	редник
Isshii (一士)	Private 1st Class	редник
Shichou (士長)	Leading private	ефрейтор
Sansou (三曹)	Sergeant	младши сержант (най-младши командир)
Nisou (二曹)	Sergeant first-class	сержант (младши командир)
Issou (一曹)	Master sergeant	старши сержант (старши командир)
Souchou (曹長)	Master sergeant; sergeant major	старшина (най-старши командир)

Таблица 2.3: Нисши звания в японските отбранителни сили – JSDF (сухопътни войски)

Бележки

- **heichou** е нисше звание - редник или ефрейтор (ако е във флота - матрос или старши матрос). Най-общо войници.
- **taichou** е сержант или старшина, командващ взвод или рота.
- **buntaichou** е командир на екип или отряд в пожарната, обаче при нас пожарникарите май нямат звания и мисля, че еквивалент няма.

Японски	Английски	Български
Jōtōhei Kimmusha (上等兵勤務者)	Acting Senior Private	Редници
Nitōhei (二等兵)	Private 2nd Class	редник (в съвременната бълг. армия няма редници от 2-ри и 3-ти клас)
Ittōhei (一等兵)	Private 1st Class	редник
Gochō Kimmu jōtōhei (伍長勤務上等兵)	Junior Corporal	Ефрейтори
Jōtōhei (上等兵)	Senior Private	ефрейтор
Heichō (兵長)	Lance Corporal	ефрейтор
Gochō (伍長)	Corporal	ефрейтор

Таблица 2.4: Нисши звания в японската армия през ВСВ (сухопътни войски)

Японски	Английски	Български
Gunsō (軍曹)	Sergeant	Сержант
Sōchō (曹長)	Sergeant Major	Старшина

Таблица 2.5: Сержантски звания. В съвременната българска армия имаме младши сержант (най-младши командир); сержант (младши командир); старши сержант (старши командир); старшина (най-старши командир).

- **danchou** трябва да е лидер (на нещо си), упълномощено лице, водач - на група, на партия, на фирма и т.н. Доста широко понятие и не намерих да е свързано с нещо конкретно.

Глава 3

Правопис

3.1 Правопис при писане на субтитри

3.1.1 Тире на първи ред при наличие на диалог

В английските субтитри може да слагат тире срещу реплики на всеки от участниците в разговора, но в българските поставяме такова само пред репликата на втория участник (тоест, пред втория ред на субтитъра).

3.1.2 Дължина на субтитрите

Винаги проверявайте CPS до 15, и символите до 37, на субтитрите, чрез AegiSubs и задължително редактирайте и превеждайте с нея. Ако не сте наясно с това, питайте ръководителя си.

3.1.3 Бележки на преводача

Всякакви бележки от преводача, разяснения и лични впечатления под и над субтитър са забранени.

3.1.4 Звукоподражания

Забравете за всякакви звукоподражания от рода на Ъъъъ, ахх, мхм, тц, амиии, както и всевъзможните варианти с удължаване на гласни: майкооо, божеее, даааа, неее и т.н. Те са напълно излишни, защото ние и без друго си ги чуваме.

3.1.5 Числата

Прието е числата над 10 хиляди в българските субтитри да се изписват с интервал пред всеки три нули. Например: 23 000; 115 030; 1 500 000 и т.н. В английските субтитри обикновено на мястото на интервалите поставят запетая, но вие не го правете. Примери за грешно изписване на числата са: 23000; 115.030; 1,500,000 и т.н. Противно на това правило, часовете се отбелязват на принципа "час - запетая - минути"ето така: 23,00 ч.; 08,15 ч.; 12,40 ч.; 16,30 ч. и т.н.

3.1.6 Неправилното членуване

Може би най-често срещаната грешка не само в субтитрите, но и във форума. Какъв по-добър пример от „Филма беше много хубав”? Правилният вариант в случая е „Филмът беше много хубав”. За мен най-лесният начин за откриването на пълния член е намирането на подлога. Подлогът (който върши действието) или думите, които го поясняват (прилагателните), винаги получават пълен член.

Пример: Дърварят (подлог) отсече дървото. Стариат (пояснение на подлога) дървар (подлог) отсече дървото.

Има още едно правило, което може да ви е от помощ: думите, които се намират непосредствено след предлог (в, на, под, над, зад, пред, след и т.н.) винаги се пишат с кратък член.

Пример: След (предлог) субтитъра няма кавички.

Има и изключения: не се членуват прякорите. Например „Хари Потър и Нечистокривния принц”.

3.1.7 Избягването на „ok?”

в края на изречението също е препоръчително, да не кажа задължително. Американците явно са влюбени в него и го използват постоянно, но това не прави почти всяко изречение в субтитрите въпросително. Когато е такова, в българския език съществува прекрасното „нали?” или „ясно?”. Разбира се, според контекста, преводът на "ok" може да бъде и съвсем различен.

3.1.8 Тя, той, ние, вие, това, онова, просто и т.н.

присъстват в почти всяко изречение от английската реч, но прекомерната им употреба в българските субтитри утежнява изречението или накратко дразни. Ако без тях не се променя смисълът на изречението, избягвайте ги.

Пример: Ще занесем папката по-късно. - Аз мисля, че просто трябва да занесем това веднага.

Ще занесем папката по-късно. - Мисля, че трябва да го направим веднага.

3.1.9 Слято писане

Погрешно е разделянето на оттук, оттам, откакто, откога, отколкото, дотам, досега, засега, доколкото, докъдето, натам, насам, наново, отпред, отначало и т.н., но зависи:

Пример:

Затова може да се изписва и като „за това”, ако се пояснява нещо - лице, пред и т.н...

„За това колело няма части”

3.1.10 Препинателни знаци

Препинателните знаци в края на изреченията правят голямо впечатление, ако са поставени грешно. Не оставяйте знаците от оригиналните субтитри, те невинаги са верни. Освен това избягвайте комбинации от препинателни знаци или натрупването на два или три препинателни знака от един и същи вид (пр. ???, !!! и т.н.).

3.1.11 Тавтология.

Невинаги може да бъде избегната, а и понякога самият филм налага употребата ѝ, но се старайте да не повтаряте едни и същи думи в непосредствена близост или в съседни субтитри. Тук на помощ ви идва добрият стар синонимен речник.

3.1.12 Отделни проблеми

1. Да няма изречения завършващи с многоточие и въпросителен или възклицателен знак; Пример - "Какво...?", "Няма ли...?", "Не...!" Пише се само многоточие или препинателен знак!
2. Избягвайте изречения започващи от сорта „Та, какво...”, „Но, каквото...”
3. „ТОКУ-ЩО” се пише с тире! Никога не го забравяйте! Един-единствен, веднъж-дваж, два-три, току-виж, раз-два...
4. Засягам този тип грешки в отделна точка, тъй като са нечовешки често срещани - „не знам”, „не мога”, „не искам” и от този сорт, не се пишат слято!
5. „тебе” и „мене” са вече минало, използват се „теб” и „мен”. Възможно е използването им единствено в песни, цитати на старинни текстове и т.н. Също така вече не се използват и глаголи от сорта на „отидемЕ”, „влеземЕ”, „говоримЕ”, „качимЕ” и т.н. Подобни форми са отживелица. Никакви „Е”-та накрая!
6. След „тире”, „точка”, „запетая” и други знаци се поставя интервал. Това не важи за случаите „г-жо”, „г-н”, „д-р”, „по-важен”, „най-голям”, „т.н.” и други.
7. На съкращения на мерни единици - км, см, м, мм, л, мл, кг, т, км/ч и т.н. не се поставя точка.
8. Имена на плавателни съдове, били те по вода, въздух или в космоса, се пишат в кавички - „Титаник”, „Радецки”, „Аполо”, „Ксантиум”, „Еър Форс”...
9. „Със” се пише само пред думи започващи с букви „С” и „З”, пред всички останали е само „С”. „Във” се пише само пред думи започващи с букви „В” и „Ф”, пред всички останали е само „В”.
10. Не съществуват думи като В предвид, на предвид и т.н., пише се само предвид...

3.1.13 Пълен и кратък член

Когато е възможно да заместите съмнителната дума за вас в изречението с „той” - тогава е пълен член - „ят”, ако не става е кратък член. Преглеждайте го неколkokратно, за да не се излагате. Адски дразнещи са подобни грешки, направо очеизбождащи. Мнозинството „преводачи” смятат, че разбират това правило, но това не е така. Пълен член се пише и винаги след спомагателния глагол „съм”. (Аз съм учителят му. Той е добрякът... и т.н.) И пълен член не се пише след предлози (с/със, без, на, в/във, до и т.н.).

3.1.14 Обръщения и запетайки

Когато актьорът се обръща към друг с името му, се поставя запетайка (група от хора /Здравейте, приятели/)

Шели, колко пъти да ти повтарям
да не оставяш навън джаджите си?

Всичко наред ли е, Джон?

Добре ли се справих, момчета?

Как си, малкото ми ангелче?

Какво става, по дяволите?

Ах ти, негодник!

При ситуации „Да, и ще се върнем.”, „Какво, проблем ли е?”, „Защо, кой пита?”, „Кой, аз ли?” се поставя запетая.

3.1.15 Поставяне на кавички.

Когато имаме субтитър от сорта:

Търсете „Филип Грийнбърг”. - в този случай кавичките са преди точката.

Ако се цитира цяло изречение - тогава цялото е в кавички:

204

00:18:17,246 --> 00:18:23,344

"Неговият необятен гений е надеждата
ни да донесем мир в галактиката си."

- В случай, че мисълта е по-дълга от един субтитър се слагат кавички
единствено в началото и края:

208

00:18:37,809 --> 00:18:42,913

"Шели? Дойдоха да те отведат
в бъдещето."

209

00:18:46,318 --> 00:18:51,554

Не забравяй да си вземеш бельо!"
- Добре, така е добре.

3.1.16 Вас, вие, ви

Вие, вас, ви, в субтитрите е прието да се пише с малка буква, докато в
официален текст и документи, според лицето, с главна.

3.1.17 Пренасяне на нов ред

Как се пренася чрез \N, накратко на кои места... (На субтитър имате
право само един път да пренасяте чрез \N , а не от сорта „Той отиде
там,\N за да ти каже,\N че си..." - ТОВА Е ГРЕШНО! Само 1 път се
ползва \N на субтитър!)

1. СЛЕД запетая, точка, удивителен, въпросителен, многоточие...
2. ПРЕДИ следните съюзи и глаголи, ТОЕСТ всичко изброено отива
на втори ред:
- с, на, да, до, за, при, към, над, до, под, в/във, с/със, върху, меж-
ду... - мога да, искам да, смятам да...

3. не се цепят частици „не” от глаголи, когато се пренася на втори ред;
- не се цепят частици „се” от глаголи, когато се пренася на втори ред. Пример:

"Училището ми. При последната мъгла се скъса мрежата и те нахлуха."

4. да не се делят имена - Шелдън Купър - да бъдат на един ред;
5. да не се дели прилагателно от съществително;
6. но когато е невъзможно се цепи както дойде;

3.2 Пунктуация

3.2.1 Ограждаща запетая

Ограждащата запетая отделя синтактични единици със свое логическо или фазово ударение: обръщения, вметнати думи и изрази, обособени части, подчинени определителни изречения.

1. Обръщението, ако е в средата на изречението, винаги се загражда от двете страни със запетая (Не е хубаво, синко, да забравяш важни неща); ако е в началото, запетаята е след него (О, майко моя, родино мила, защо тъй жално, тъй мило плачеш), а ако е в края пред него (Моя ли е грешката, звезди?)
2. Вметнати думи и изрази се отделят със запетая. Винаги вметнати и затова отделени със запетая са глаголи и някои противопоставителни или служещи за подреждане изрази: разбира се, изглежда, тъй да се каже, мисля, да кажем, напротив, обратно, от една страна, от друга страна, първо, второ, с една дума: *Според Хаджийски апостолите са си поставили две главни цели: първо, да накарат хората да забравят; второ, да се създаде безусловна вяра в успеха. От една страна, той има право, но от друга страна, дали всичко е така, както казва? Убеден е, че тя, неговата стопанка, нищо не е скрила. С една дума, той живееше безгрижно като птица. Неговият стил е, така да се каже, народноразказвателен. Ако бащата, бог да го прости, не му е оставил нищо, ти ще оставиш. Ти, разбира се, ще дойдеш. Ти, напротив, няма да дойдеш.*

3. Не се отделят със запетаи въвеждащите изрази и думи: според мен, за жалост, очевидно, по мое мнение, обаче, например, може би, наистина, вероятно, очевидно, сякаш, като че ли, всъщност, по такъв начин, по всяка вероятност, следователно, значи. *Това разумно предложение обаче предизвиква възражения. Този факт например доказва, че нещо в организацията не е в ред. Интересно наистина защо не се съгласиха. Това всъщност е най-доброто решение. Тя като че ли не е съгласна. Ако просто изречение вътре в рамките на сложното започва с обаче, следователно, сякаш, значи и др., пред тези думи се пише запетая: Това обстоятелство дава известни надежди, обаче не бива да се разчита напълно. Разделиха се с прегръдки и целувки, сякаш нямаше да се видят утре.*
4. Вметнати части и междуметия се отделят със запетая: *Да, и него поканих. О, колко има да чакаш! Хайде, какво чакаш!*
5. Обособените части винаги се отделят със запетаи. Правилото е без изключения и се отнася дори за случаите, когато след обособената част има съюз или съюзна дума, пред които е известно, че не се пише запетая (и, да, къде, как, защо). Обособените части интонационно се отделят с пауза, която графично се представя със запетая. Обособяването се налага с цел подчертаване на логическия акцент или по стилистични причини. Обособените части могат да се трансформират в подчинени изречения – определителни или обстоятелствени, които също се отделят със запетая. *Археологията е сравнително млада наука, възникнала в края на XVIII и началото на XIX век. Археологията е сравнително млада наука, която е възникнала в края на XVIII и началото на XIX век. Изпод черното покривало, скриващо лицето на жената, святкаха млади очи. Изпод черното покривало, което скриваше лицето на жената, святкаха млади очи. Търсейки истината, той всъщност откриваше безбройните проявления на лъжата. Докато търсеше истината, той всъщност откриваше безбройните проявления на лъжата. Когато пред обособената част, започваща с причастие или деепричастие, има едносричен неударен съюз, се допуска да не се пише запетая между съюза и обособената част: Но изградил си веднъж авторитет, човек не бива да разчита само на него. Седеше спокойно на масата и усмихвайки се, раздаваше съвети.*

6. Подчинени определителни изречения винаги се ограждат със запетая. *Лъжецът, който разказваше, се сгуши в подплатения с кожа елек и замлъкна. Много хора работят това, което не им е по сърце, и страдат. Слушах музиката, която гърмеше, не защото ми харесваше, а защото нямах друг избор. Срегнах учителката, под влияние на която се записах да следвам химия.*

3.2.2 Разделяща запетая

1. Повторените части се отделят със запетая: Тежко, тежко, вино дайте! Покой, покой ми трябва поне за минута.
2. Еднородни части (определения, подлози, допълнения, обстоятелствени пояснения) в рамките на простото изречение се отделят със запетая: Говореха за фронта, за ранените и убитите, за глада, за пленниците. Между многото му слабости ловът беше най-любимата, най-властната. С годините това място ми се струва по-високо, по-стръмно, по-труднодостъпно.
3. Пред съюзите а, но, че, макар че, въпреки че, само че, защото, щом, преди да, след като, за да, обаче, когато с тях се въвежда изречение, се пише запетая. При сложни съюзи като въпреки че, макар че, само че запетая се пише пред целия съюз, а не пред втората му съставна част. Пред съчетанията при условие че, при положение че, когато са употребявани като съюзи, запетая се пише пред цялото словосъчетание: Експериментът протича нормално, при условие че всички елементи са едновременно налице. Слушаха го, макар че не го обичаха. Не разбираше, въпреки че най-добросъвестно се старал.
4. При повторени съюзи запетая се пише пред втория. Нито се обърна, нито каза нещо. Дойдоха и майка му, и баща му. Не поглеждат ни наляво, ни надясно.
5. При съотносителни съюзи запетая се пише пред втория. Взеха както летни, така и зимни дрехи. Чухме колкото глупости, толкова и умни неща. Глупост ли е туй, или раболепие? С мен ли ще говориш или с майка ми? Провериха не само гардероба, но и всички шкафове в къщата. Не разбраха дали да чакат, или да тръгват.

6. Пред съюзите и и или запетая не се пише, ако са единично употребени. Ако са повторени, пред втория съюз се пише запетая. Има случаи, когато е необходимо вглеждане в структурата на изречението, защото зад привидни еднаквости се крият различни смислово-синтактични отношения. *Дойдоха и майка ѝ, и баща ѝ и я отведоха. Пред втория съюз и се пише запетая, защото свързва еднородни подлози. Пред третия съюз и запетая не се пише, защото с него еднократно се възвежда второ главно изречение.* Когато съюзът и е в съчетание с то или с да – и то, и да, пред тези съюзи запетая винаги се пише: *Жена, и то хубава жена се беше изправила на пътя ми. Хора, и то много хора бяха дошли. Няма да дойдат, и да ги каниш. Не му се сърдеха, и да викаше, и да се караше.*
7. Пред съюз да запетая не се пише, когато въведеното с него изречение е главното: *Каж ми да дойда. Ела да те видя.* Ако подчиненото изречение, което започва със съюз да, е в началото, след него се пише запетая: *Да дойдат, им кажи. Да се върнат, не помислиха.* Когато да е част от сложен съюз, запетая се пише пред целия съюз – за да, преди да, без да: *Сбогуваха се, преди да се качат във влака. Бързаха за да стигнат навреме. Отговориха, без да помислят.* Пред да се пише запетая, когато е повторен или употребен вместо ако или за да: *Обичаше да чете, да слуша музика, да рисува. Щеше да можеш, да (=ако) беше се упражнявал. Изведоха невестата, да (=за да) я видят сватбарите.*
- Ако подчиненото изречение, започващо със съюз да, пояснява показателното местоимение това, пред да се пише запетая: *Няма нищо по-хубаво от това, да търсиш зелената трева на пустината.*
- Когато подчиненото изречение, започващо със съюз да, стои след съществително, придружено от показателно местоимение, пред съюза да се пише запетая: *Тази идея, да съберем всички пари на едно място, не ми харесва. Този нейн каприз, да си облече най-хубавата рокля, ѝ струва скъпо.*
8. Пред въпросителна дума (къде, как, кой, кога, защо) запетая не се пише. *Попитах го къде отива. Интересувам се кой ще дойде. Не знам защо ще идва.* Ако подчиненото изречение, което започва с въпросителна дума, пояснява показателното местоимение това, пред въпросителната дума се пише запетая: *Не ме интересувахе,*

това къде отиваш. Това, дали ще ми кажеш, не е важно в момента. Престанах да мисля за това, защо постъпва така с мен.

9. Пред относителните местоимения (който, където, когато, чиито, както и пр.), с които се въвежда подчинено определително изречение, се пише запетая. Ако пред местоимението има подлог, запетаята се пише пред подлога: Котаракът бил единственото същество, което го чакало вкъщи. Усмиваше се като човек, на когото му е все едно дали ще го приемат. Дълго се взирах в селото, над което се виеше черен облак дим. Пред относително местоимение запетая не се пише в следните случаи:
- (а) Когато местоимението е в състава на устойчиво словосъчетание, което може да се замести с една дума: Ще има колкото трябва = достатъчно. Ям каквото ми падне = всичко. Отивам където ми видят очите = някъде.
  - (б) Когато с относително местоимение се въвежда подчинено допълнително изречение. В простото изречение Ще попитам някого позицията на допълнението е заета от някого. Ако тази позиция се заеме от подчинено изречение, то е подчинено допълнително: Ще попитам когото срещна. В простото изречение Ходих при него допълнението е при него. Ако се замести с подчинено изречение, то е подчинено допълнително: Ходих при когото ми каза. Аналогични са трансформациите Излизам с приятен човек = Излизам с когото ми е приятно.
  - (в) Когато подчиненото подложно изречение, започващо с относително местоимение, е след главното, пред подчиненото изречение запетая не се пише; ако е пред главното – след него се пише запетая. В простото изречение Не трябва да не идват болните подлогът е болните. Позицията на подлога може да се заеме от подчинено подложно изречение: Не трябва да не идват които са болни; но Които са болни, не трябва да идват. В изречението Не трябва да говори незнаещият подлогът е незнаещият. Неговата позиция може да се заеме от подчинено подложно изречение: Не трябва да говори който не знае; но Който не знае, не трябва да говори.
  - (г) Когато пред относителното местоимение се намират думите само, едва, чак, даже, тъкмо, именно, точно, сигурно, може би

запетая не се пише: *Ще му проговоря едва (чак, само) когато ми се извини. Върнах се точно (именно)защото те обичам. Ще им дам точно колкото искат.*

10. Пред отрицателната частица не в съчетание с относително местоимение запетая не се пише: *Дадох не колкото искаше, а колкото имах. Попитах не защото не знам, а за да го проверя.*
11. Ако пред подчиненото изречение, започващо с не+относително местоимение, свършва обособена част или подчинено определително изречение, запетая се пише: *Попитах човека, седнал в ъгъла, не защото очаквах правилен отговор, а за да привлече вниманието му. Отворих прозореца, който гледаше към улицата, не когато ми каза, а когато реших.*
12. При съчетаване на два съюза, пред всеки от които при единичната му употреба се пише запетая, къде и дали ще се пише запетая, зависи от спецификата на първия съюз.
  - (а) Ако първият съюз е едносричен и без собствено ударение, запетая се пише само пред него, т.е. пред втория не се пише: *Сигурна бях, че ако кажа, ще ме обвинят.* В тези случаи е важно да се определи къде свършва подчиненото изречение, въведено с втория съюз, за да се отдели то със запетая. Цитираното сложно изречение се състои от три изречения: сигурна бях (главно); че ще ме обвинят (подчинено допълнително); ако кажа (подчинено обстоятелствено за условие към подчиненото изречение). При структурирането на сложното изречение подчиненото обстоятелствено изречение за условие ако кажа трябва да се отдели със запетая в края. В изречението *Тръгнах, но за да не закъснея, взех такси* първото главно изречение е тръгнах, второто главно е но взех такси, а изречението за да не закъснея е подчинено обстоятелствено за цел и след него трябва да се пише запетая.
  - (б) Ако първият съюз е многосричен и със собствено ударение, запетая се пише и пред двара съюза. *Това са хората, които, вместо да се радват, плачат. Селяните се страхуваха, защото, когато заседаваше съдът, винаги се случваха неприятни работи.*

13. Когато със съюз като се въвежда подчинено изречение, пред него се пише запетая. Ако със същия съюз се въвежда сравнение, пред него не се пише запетая: Господин управителят, като подписа книжката, отрязва голямо парче тиква и му го предложи.

Глава 4

Китайски термини

4.1 Таблица на китайските династии

Линк към Уикипедия.

4.2 Транслитериране на китайските имена

Таблицата е предоставена от **Алексей СКОБЛИКОВ**.

Българската транскрипция е редактирана от **Яна ШИШКОВА**.

Източник: Всичко за Китай.

Достъпна в Таблица 1.

Глава 5

Спортни термини

5.1 Бейзбол

Бейзболът се играе от 2 отбора, съставени от по 9 играча. Всеки отбор е воден от мениджър. Играе се на специално поле. Съдийства се от 1 до 4 съдии. Основната цел на всеки отбор е да отбележи повече точки. В бейзбола не може да има равен мач, играе се до победа на единия отбор.

Полето се състои от две основни части: феър и фал територия. Линиите, които разделят двете територии се наричат фал линии. Те са с дължина в зависимост от разстоянието до оградата на игрището - от 98 до 122 м.

Феър територията се дели на "инфилд" (оцветеното в жълто) и "аутфилд" (оцветеното в тъмнозелено). Инфилдът е площта на квадрата (страната му е 27,42 м), на чийто ъгли са поставени базите, и площта, заградена от дъгата на инфилда. Аутфилдът е останалата част от феър територията. Фал територията (оцветеното в светло зелено) е остатъкът от игрището между фал линиите и предпазните странични огради.

На всеки ъгъл от квадрата на инфилда е закрепена по една база. Началният ъгъл, който е и ъгъл на феър територията се нарича "хоум" (от англ. "къща") поради формата му, която наподобява силует на къща. Това е една от най-важните бази. От нея започва играта, на тази база се застава, за да се удрия (батира) топката. След обиколка на целия квадрат стъпването върху хоума води до отбелязване на точка за отбора, който батира.

Останалите бази, броени обратно на часовниковата стрелка се на-

ричат съответно 1-ва, 2-ра и 3-та база. Те са изработени от дунапрен или друга подобна мека материя и приличат на квадратни възглавнички (страната им е 38 см).

В играта се ползват бухалка, ръкавица и топка. В България се ползват само алуминиеви бухалки (одобрени от федерацията). Те имат различни дължини и дебелини, максималните размери са: дължина - 107 см, дебелина - 7 см.

Топката е изработена от корков център, обвит от гума, върху която са намотани вълнени конци. Върху тях са зашити две кожени парчета. Тя е тежичка (от 143 до 147 гр. и обиколка 23-23,7 см.), поради което играчите са задължително с каски.

Ръкавиците се изработват от кожа, големината им е различна според поста, на който се ползват. Специална е ръкавицата за кетчера и на първия бейзмен. Останалите ползват стандартни ръкавици.

Отборът се състои от играчи със следните позиции:

1. Девет играчи: питчер (f1); кетчър (f2); първи бейзмен (f3); втори бейзмен (f4); трети бейзмен (f5); шортстоп (f6); ляв аутфилдер (f7); централен аутфилдер (f8); десен аутфилдер (f9).

Термин	Превод и описание
Appeal play	Апел – Обръщение от страна на треньор или играч към съдия по време на игра с цел да се обърне внимание на извършено нарушение на правилата.
Backstop	Бекстоп – Ограждението намиращо се на 18 м. зад хоума.
Ball	Бол - Лошо хвърляне. Недобро хвърляне на питчера, регистрирано от съдията на хоума, при което топката преминава извън страйк зоната на играча.
Balk	Балк - неправилно или непозволено хвърляне на питчера; в случай, че има играчи по базите (рънерите), те напредват по една база напред.
Base	База
Base on balls or walk	База за боли - "награда" за батера, която се изразява в напредване до 1-ва база без риск за изгаряне. Това е следствие на 4 лошо хвърлени топки от питчера.

Baseline	Базова линия – Линиите, които описват квадрата между базите.
Batter	Батер, батиращият
Bottom of the inning	края на ининга
Bunt	Бънт – Топка, ударена с подлагане на бухалката (т.е. без да се замахва). Целта е топката да се удари леко и да остане в инфилда.
Catch/Catcher	Улавяне/Кетчър – Хващане на топката от въздуха, преди тя да е докоснала земята или огражденията на игрището. Батера, който е ударил тази топка се брои за аут (изгорен).
Coach	Коуч - Помощник на треньора, който застава на определено място край игрището за да направлява рънерите със знаци или думи.
Curve ball	Кърв бол или казано на български "ниска топка"
Dead ball	Мъртва топка - положение, при което играта е временно прекъсната, никой няма право да играе с топката и тя трябва да се намира на възвишението на питчера.
Double	Дабъл - добър удар, при който батерът успява безпроблемно да напредне до 2-ра база.
Double play	Дабъл плей – Ситуация, при която отбора в защита успява от един удар на противника да овладее топката и да изгори двама играча последователно.
Dugout	Дъгаут -Пейката за резервните играчи.
Fair Ball	Топка феър/Феърбол – Топка, ударена във феър територия. Зачита се за удар и всеки играч има право и може да се предвижва към следваща база, за да достигне отново хоума и да отбележи точка. Играчите напредват докато топката не се върне в инфилда и възникне опасност да бъдат изгорени, като ги хванат извън база.
Foul Ball	Топка фал/Фалбол – Топка, ударена от батера и преминала във фал територията. Зачита се за страйк, но не се зачита за удар. Никой играч в нападение не може да ползва тази топка, за да напредне към следваща база.

Hit	Хит - удар, направен по такъв начин, че батерът да си осигури достатъчно време да стигне до някоя база без възможност да бъде изгорен. Обикновено са силни далечни удари или силни удари по земя между двама противникови играчи.
Home Run	Хоумрън – Силен удар, който прелита над цялото игрище (феър територия) и пада извън него. Първия досег с земята е извън игрището зад голямата дъга на феър територията. При това положение на батера се дава възможност безпрепятствено да обиколи всички бази и да отбележи точка. Ако има други негови играчи – рънери, те биват избутвани от него по този начин и те също бележат точки, след като достигнат до хоума.
Home Home run	Хоум, началната и крайна база Хоумрън - Силен и далечен удар
Infield Fly	Инфилд флай – Ситуация, при която има играчи на 1-ва и 2-ра база или 1-ва, 2-ра и 3-та база и батера удари висока топка, падаща в рамките на инфилда. В този случай батерът се обявява веднага в аут още преди топката да е паднала на земята, а рънерите не са принудени да напредват по базите.
Inning	Ининг – Част от играта, по време на която всеки един от двата отбора се изрежда един път в защита и един път в нападение.
Interference	Намеса – Положение, при което някой играч се опита да попречи извън позволеното от правилата на противников играч да извърши някакво действие (удряне на топката, достигане до базата и др.)
Line Drive	Линия – Остра права топка, летяща бързо и успоредно над земята.
Mitt	Ръкавица (среща се и като baseball glove)

Out	Аут (изгаряне) - действия на отбора в защита, при които играч от противниковият отбор се отстранява от играта. Например: ударена топка е хваната във въздуха, преди да е докоснала земята или ограда; топката е подадена в база, към която бяга противников играч и стига преди играча; бягащ играч или играч извън досег с база, е докоснат с топката или с ръкавица, в която има топка.
Pitcher	Питчер - Хвърлящият топката
Rundown	Ръндаун - положение, при което играч на отбора в нападение е хванат между две бази и е разиграван и гонен от играчи на отбора в защита, за да го докоснат - изгорят, т. е. да се отбележи аут.
Runner	Рънер - играч в нападение, който е удрял и е стигнал до някоя база и чака да бъде избутан, за да напредне от следващите го съотборници
Safe	Сейф – Положение, при което играч в нападение е достигнал в следствие на свой удар (или на удар на играч от неговия отбор, удрящ след него) до база преди топката и не е бил докосван (изгарян) от противников играч с топка. Докато играча е в контакт с базата, той е в безопасност, не може да бъде изгарян.
Stolen base	Кражба на база - действие, при което рънерът тръгва да бяга към следващата база, преди да изчака удара на батера.
Strike	Страйк – Хвърляне на топката от питчера, която е минала през страйк зоната; както и топка, на която батера е замахнал в опит да я удари.
Strikeout	Страйк аут – Аут (изгаряне), вследствие на това, че батера не е успял да удари 3 страйк топки.
Strike zone	Страйк зона – Зона, определена от разстоянието от колената до лактите на батера и над хоума.
Strike	Страйк - "Добро"хвърляне на питчера
Strike zone	Страйк зона
Time	Тайм – Прекъсване на играта поради някаква причина. Обявява се от съдията по искане на някой играч или треньор.

Top of the inning	Началото на ининга
Triple	Трипъл – Добър удар, при който батера успява безпроблемно да напредне до 3-та база.
Шорт-стоп (англ. Shortstop, съгращение SS)	игрова позиция в бейзбола. Шорт-стоп се нарича играчът, който пази отбора, намиращ се между втора и трета база.

5.2 Бокс

Термин	Описание
Infighter	Инфайтър (боец от близка дистанция)
Outfighter	Аутфайтър (боец от далечна дистанция)
Infight	Вътрешен бой
Outfight	Външен бой
Jab	Джаб, рязък удар (Джаб ударът се изпълнява с водещата ръка. Лично ние сме го писали в наш превод и като ляв прав, което не смятаме, че е грешка, тъй като на героя именно лявата ръка му беше водеща.)
Flicker jab	Бърз/подготвящ джаб, шибач удар
Solid-puncher	Стабилен удряч (Ударът на боксьора е стабилен и добре изпълнен в техническо отношение. Пример за това е левият прав на Кубрат Пулев)
Hard-puncher	Силен удряч (Боксьорът притежава силен/тежък удар. Типичен пример за това са Майк Тайсън и Джордж Форман.)
Uppercut	Ъперкът
Short uppercut	Къс ъперкът
Cross	Кръстосан удар, крос. Кросът се нарича още “десен прав” или само “десен”, особено ако не е пуснат над левия прав на противника.
Cross-counter	Контриращ прав

Термин	Описание
Crisscross	Пресичане (контриране на контраудар с контраудар)
Hook	Кроше, среща се и като хук, но аз лично не бих препоръчал такъв превод.
Guard	Гард
Side-step	Сайд степ/сайд степове
Hit and away	Атака и отклон, влизаш-удряш (или влизаш-удряш и излизаш. Примерно, влизаш с ляв прав и после се оттегляш с отстъпване, отклон или както можеш.)
The Smash	Мачкащ удар, мачкащи удари, разбиващи удари
Counterpunch	Ответен удар, контраудар
Straight punch	Прав удар
Slip/Slipping	Отклон (Понякога се отнася и просто за подхлъзване на ринга, както е и самият превод на думата)
Right straight	Десен прав
Bob and Weave	Ескиваж
Bolo punch	Боло удар
Ducking/Duck	Потапяне
Break	
Pinpoint blow	Прецизен или точен удар
Roundhouse punch	Махов удар
Slugger или brawler	Боксьор бияч, нарича се само "бияч" (така наричат и Роки Балбоа от филмите "Роки")
Southpaw	Обратен гард
K.O./Knockout	Нокаут
Knock-down	Нокдаун
Down	Даун
Break	Брейк (Разделете се!)
Shadow boxing	Бой със сянка
Sparring	Спаринг
Step work/Footwork	Работа с крака
Ring	Ринг
Gong/Bell	Гонг
Cutman	Майстор по порези, среща се и просто като "кътмен"

Термин	Описание
Cornerman	треньор, помощник, асистент (този израз се използва и за тримата помощници в ъгъла на състезателя, но най-често се отнася за треньора. Чувал съм го и като "корнърмен")
Seconds out	Секунданти, вън, ринг свободен (което означава, че на ринга остават само боксьорите и реферът.)
Mitt-punching	Лапи, бой с лапи
Sandbag	Круша, боксов чувал
Shift weight	Пренасяне на тежестта
Dash and dart	Нападателна скорост, спринт
Dempsey roll	Демпси рол
One-two	Раз-два (Комбинация от ляв и десен прав.)
Neutral corner	Неутрален ъгъл
Flyweight	Категория муха
Bantamweight	Категория петел
Junior featherweight или позната още като super bantamweight	Категория младши перо или категория супер петел
Featherweight	Категория перо, полулека
Junior lightweight или позната още като super featherweight	Категория супер перо
Lightweight	Лека категория
Lightwelterweight или junior welterweight, super lightweight	Лека полусредна категория
Welterweight	Полусредна категория
Lightmiddleweight	Лека средна категория
Middleweight	Средна категория
Lightheavyweight	Полутежка категория
Heavyweight	Тежка категория
Hitman style	Убийствен стил (терминът идва от боксьора Томас "Убиеца" Хърнс)
Cross block/guard	Кръстосан гард
Peek-a-Boo	Пийкабу (стил на защита, използван от Майк Тайсън)

Термин	Описание
Philly Shell or Crab	"Фили Шел"или Краб (стил на защита, който се използва от бойци, искащи да нанасят ответни удари)
The Cover-Up	Глуха защита
Feint	Залъгване, финт
Weigh-in	Претегляне, мерене (наричат го и просто "кантар")
Mouthpiece	Гума за уста, протектор за уста, назъбник или просто "гума"
Groggy	гроги (използва се, когато боксьорът е замаян от удари)

5.3 Футбол

Термин	Описание
Attacker	Нападател
Back Heel	Петичка
Back Pass	Пас назад
Ball Carrier	Играчът с топката
Bending the Ball	Фалцов удар
Bicycle Kick	Задна ножица
Center Spot	Център
Confederation	Федерация (като УЕФА например)
Corner Flag	Флагчето за корнер / Ъглово флагче
Football Dribbler	Дрибълор
Corner Kick	Ъглов удар
Cross	Може да е подаване, центриране, пак в зависимост от ситуацията
Defender	Защитник/Бранител
Direct Free Kick	Пряк свободен удар
Dribble	Дриблиране
Dummy Run	Подлъгващо движение, финт, финтиране
Far Post	Втора греда, далечна греда
Foul	Нарушение, фал
Free Kick	Свободен удар
Futsal	Футзал

Термин	Описание
Give and Go	Двойно подаване, двоен пас, извеждаща комбинация (Разиграване на топката между двама играчи)
Goal Area	Наказателно поле
Goal Kick	Биене на аут
Goal Line	Голлиния
Goal Mouth	Вратарско поле
Goalkeeper	Вратар
Header	Подаване с глава, удар с глава
Indirect Free Kick	Непряк свободен удар
Inswinger	Фалцов удар
Kickoff	Започване от центъра, начален удар, център.
Man to Man Marking	Персонална защита
Midfielder	Халф/Полузащитник (има доста халфове-опорен/дефанзивен халф, атакуващ халф, плеймейкър, който играе зад нападателя в зависимост от схемата на игра)
Nearpost	Първа греда, близка греда.
Obstruction	Препречване
Offside Trap	Изкуствена засада
Offside	Засада
One-Touch Pass	Подаване с едно докосване
Out Swinger	Изчистване
Penalty Spot	Точка на дузпа
Penalty	Дузпа
Pitch	Терен
Red Card	Червен картон
Referee	Съдия
Shoot	Удар
Sliding Tackle	Пресичащ шпагат
Striker	Централен нападател
Sweeper	Стопер (последният защитник, който стои пред вратаря), централен защитник
Tackle	Това си просто отнемане на топката без шпагати и без футболиста, който отнема топката да пада на земята.
Through Pass	Извеждащо подаване/Извеждащ пас
Throw-In	Тъч

Термин	Описание
Toe Poke	Боц, набоцване, путиране на топката
Touch Line	Тъч линия
Trapping the Ball	Гардиране на топката
Volley	Воле, удар от движение
Wingers	Крила (Left winger-Ляво крило/Right winger-Дясно крило)
Yellow Card	Жълт картон
Zone Defense	Зонова защита

Глава 6

Военни термини

6.1 Военни звания

US Army	Български ана- лог СВ и ВВС	US Navy	Български ана- лог ВМС
Private	Редник	Seaman	Матрос
Corporal	Ефрейтор	Petty Officer Third Class	Старши матрос
Sergeant	Сержант	Petty Officer First Class	Старшина I степен
First Sergeant	Старши сержант	Senior Chief Petty Officer	Главен старшина
Sergeant Major	Старшина	Master Chief Petty Officer	Мичман
Warrant Officer	Офицерски кандидат		Офицерски кандидат
Second Lieutenant	Младши лейтенант	Sub Lieutenant	Младши лейтенант
Lieutenant	Лейтенант	Ensign	Лейтенант
First Lieutenant	Старши лейтенант	Lieutenant Junior Grade	Старши лейтенант
Captain	Капитан	Lieutenant	Капитан-лейтенант
Major	Майор	Lieutenant Commander	Капитан III ранг

US Army	Български аналог СВ и ВВС	US Navy	Български аналог ВМС
Lieutenant Colonel	Подполковник	Commander	Капитан II ранг
Colonel	Полковник	Captain	Капитан I ранг
Brigadier General	Бригаден генерал	Commodore (Lower Half)	Комодор
Major General	Генерал-майор	Rear Admiral (Upper Half)	Контраадмирал
Lieutenant General	Генерал-лейтенант	Vice Admiral	Вицеадмирал
General	Генерал	Fleet Admiral	Адмирал

Таблица 6.1: Военни звания

Други:

- AAM = Lieutenant Colonel and above /от подполковник и нагоре/
- ARCOM = Colonel and above /от полковник и нагоре/
- MSM = Major General and above /от генерал-майор и нагоре/
- LM = Lieutenant General and above /от генерал-лейтенант и нагоре/
- DSM = U.S. Army Chief of Staff /началник-щаб на американската армия/
- AWOL = Absent Without Official Leave - напуснал без разрешение
- POW = prisoner of war - именно военнопленник, а не военнотворник, затворник от войната и подобни.

6.2 Военни термини и фрази

Фраза	Превод
To read	слушам радиопредаване (качество на приемане, останало в езика на радиотелеграфистите от времето на азбуката на Морз)

Фраза	Превод
"Do you read me"	Как ме чуваш?
"Read you loud and clear"	Чувам те силно и ясно.
Copy	"Разбрах". "Копирането" идва от времената, когато радистите записвали съобщението на хартия
Roger	"Разбрах ви" или "Разбрано". Не особено уставен отговор. Означава, че предадената информация е приета и разбрана. НЕ означава съгласие за изпълнение (молба или заповед). От първата буква на думата "Received" ("получено").
Acknowledged	"Прието". Подтвърждение за приемане на предаването. По-дълъг аналог на "Roger".
Wilco	"Ще бъде изпълнено" "Слушам". Заповедта е разбрана и ще бъде изпълнена. Съкращение от Will comply.
Over	"Приемам". В случай не означава "Край"/End/
Over and out	"Край на връзката".
"Zipper"	Потвърди получаването на радиосъобщението с две кратки натискания на бутона на микрофона.
"There are Indians on your way"	"Имаш противник пред себе си"/на известно разстояние/. . . Останало съобщение от времето на Дивия Запад, когато индианците са били враг на "демократите".

Таблица 6.2: Често употребявани фрази

Фраза	Превод
Tally	"Виждам целта!".
No joy	"Целта не се вижда!" (именно "не се вижда а не "Тук няма никаква цел". Усетете разликата!)
Bandit	Вражески самолет/въртолет.
Bogie	Самолет/вертолет с неизвестна принадлежност.
Visual	"Виждам". Визуален контакт със своя самолет/въртолет.
Blind	"Не виждам". Отсъствие на визуален контакт със свой самолет/въртолет.

Фраза	Превод
Winchester	"Празен съм". Предаващият е изразходвал боекомпекта си.
Go wet/dry	"Аз съм мокър/сух". Самолет/въртолет пресича бреговата линия в посока на морето/сушата.
Sunrise	"Изгрев". Сигнал на екипажа, че започва да получава данни от външни източници (AWACS или наземен радар).
Midnight	"Полунощ". Сигнал на екипажа, че спира да получава данни от външни източници (AWACS или наземен радар).
Tumblweed	"Нищо не се вижда". Отсъствие на визуален/радарен контакт с който и да е. Запитване за допълнителна информация.
Splash	"Целта е унищожена"(за самолет); "Пряко попадение"(за удар по наземна цели).
Fox one	Изстрелване на ракета с радиолокационно самонасочване.
Fox two	Изстрелване на ракета с инфрачервено /топлинно/ самонасочване.
Fox three	Изстрелване на ракета с увеличен обсег на действие AMRAAM или Phoenix.
Fox four	Стрелец от бомбардировач имитира стрелба по цел.
Fox mike	FM радио
Hotel fox	HF радио
Uniform	UHF/AM радио
Victor	VHF/AM радио
Angels	Височина в хиляди футове /трябва да се превърне в съответните метри /приблизително/.
Bingo	Сигнал, че в самолета/въртолета е останало само гориво според първоначалния план за действие и завръщане /без да се посяга на резерва/.
Joker	Сигнал (след Bingo), че в самолета/въртолета е останало гориво на краен минимум /връщане с използване на резервата/ - както му казваме "да се върне на бензинови пари"/.

Фраза	Превод
Bullseye	Условна точка на местността, от която се отчитат относителните координати.
Clicks	Километри.
"Enemy at 12 o'clock high"	В авиацията ориентирането става като по положението на часовете в часовника... "12 часа право напред по курса, "3 часа право отдясно, "6 часа-право отзад /откъм опашката/, "9 часа право отляво... "High/low противниковите самолети атакуват /налитат отгоре/отдолу по вертикала... В случая "12 o'clock high"означава "вражески самолети право по курса атакуват отгоре"...

Таблица 6.3: Военен радиообмен

Глава 7

Идиомы

7.1 Списък с основни идиомы

To (not) have a leg to stand on - мога/ не мога да докажа нещо; имам/ нямам доказателства. *The problem is, if you don't have a witness, you don't have a leg to stand on. . . . He was sure there was a mole and when you catch them, you should have a leg to stand on. (Убеден беше, че има шпионин и когато го заловиш, трябва да имаш доказателства.)*

For good - доста често не означава за добро, а завинаги

It does not make sense - Странно, но и този израз се бърка доста често. Не означава "Не прави смисъл"или "Не се създава усещане а Няма логика / Нещо не е така, както изглежда

We are in the same boat - Не означава "С теб сме в една лодка а че сме в една и съща ситуация; трябва да вършим нещата заедно, защото имаме един и същ проблем

You are barking up the wrong tree – Не означава "Лаеш по грешното дърво а се използва в ситуации, когато се опитваш да постигнеш нещо, но начинът, по който се опитваш да го направиш, е погрешен; или напълно грешниш или не си разбрал/схванал нещо

You can not have the best of both worlds - Не означава "Не можеш да имаш най-доброто от двата свята а не можеш да получиш всичко, което желаеш / трябва да направиш избор

A bad egg - Не означава "Развалени яйца а човек, на когото не може да се вярва или се държи нечестно. Съвсем спокойно в зависимост от контекста може да се използват и типично нашенските изрази "От кофти тесто съм замесен"или "От лоша семка съм"

Try walking in my shoes - Определено не означава "Опитай се да ходиш с моите обувки а Опитай се да се поставиш на мое място

Know-it-all - всезнайко

to be/fall head over heels - влюбен съм

to cost an arm and a leg - имам много висока цена; струвам адски скъпо

hit the road - не е ритвам пътя, а потеглям, тръгвам на път, хващам пътя

take a flight - 1. тръгвам си, отивам си; 2. тръгвам /отпътувам със самолет

in cold blood - действие извършено с изключително хладнокръвие и жестокост

under the weather - не се чувствам добре

I am so blue - Не означава "Толкова съм син а Тъжно ми е to drop (someone) a line – пиша /изпращам бележка или писмо на някого

enough is enough - стига толкова, изчерпи ми се търпението

Back/bet on the wrong horse - Да поддържаш/ защитаваш неподходящия човек, макар че дори и буквално преведено на български смисълът не се губи.

I am in two minds - Двоумя се / не мога да взема решение

I am all ears - Слушам нещо с интерес/Целият съм в слух

Alter ego - много близък приятел. Буквалният превод на латинската фраза е «другото ми Аз»

Beating a dead horse - не означава да биеш умрял кон mosing.

gif - изразът се използва когато някой се опитва да предизвика интерес и внимание, но без никакъв успех

Big cheese - не е голямо сирене, а се използва за шеф, подобно на нашето "голяма клечка"

Bite the bullet - "не е захапи куршума"или "гризни дървото а да се изправиш пред нещо неприятно, което не можеш да избегнеш

Break a leg - определено не е "счупи си крак а се използва като пожелание за успех, късмет

Cold feet - не е "студени крака а по-скоро еквивалент на нашето "разтреперват ми се мартинките т.е. плашиш се, губиш кураж да свършиш нещо

Cold turkey - ако го срещнете във филм, в който са намесени наркозависими, определено не означава студено пуешко, а "внезапно прекъсване на приема на наркотици"

Cuckoo in the nest - не е "кукувица в гнездо а проблем, който ескалира бързо

Dead air - не е умрял/мъртъв въздух, а пълна тишина

Dead man walking - не е зомби или ходещ мъртвец, а човек, попаднал в беда или опасна ситуация, на път е да загуби работата си, обществени позиции, семейството си и т.н.

Devil's advocate - не е адвокат на Дявола, а някой, който спори, извърта аргументите и защитава позиции, в които не вярва, но го прави от любов към спора. Може да се използва и нашият израз "чете Евангелието като Дявола"

Dog days - не означава "кучешки дни а много горещи летни дни

Dog eat dog - съперничество, конкуренция

Don't push my buttons! - Не ме нервирай/дразни

Donkey's years - не е магарешки години, а дълъг период от време

Piece of cake – не е парче торта, както често го виждам преведено, а фасулска работа, лесна работа

Jackass - не е задник, а по-скоро тъпанар, идиот, глупак и т.н.

badass - има много значения, но определено не е "злогъз". Най-често се използва за самоуверен и силен мъж тип "мачо"

Fast and furious - понякога може да означава "бързи и яростни" но като идиом се използва в ситуации, когато събитията се развиват мълниеносно

Fishy - не е рибешко, а по-скоро е еквивалент на българското "Работата мирише т.е. има нещо подозрително"

Fly on the wall - като идиом не означава "муха на стената" а се използва за някой, който е видял или чул нещо, т.е. свидетел на събитието

Get your feet wet - придобивам опит, първи стъпки в някакво начинание

Give me a hand - един друг израз, който се бърка много често и се превежда като "подай ми ръка" а в действителност означава помогни ми

Go bananas - не е "върви за банани" а изразява душевно състояние на силно вълнение, тревога или безпокойство

Go fry an egg - не е отиди да си изпържиш яйце, а разкарай се, остави ме на мира

Gone fishing - не е отиде за риба, а отново изразява душевно състояние на обърканост, човек, който не е наясно какво се случва около него

Hair of the dog - не е нито кучешка косина, нито косата на кучето, а чисто и просто махмурлук

Have a go - друг израз, който често се превежда като "Върви" или "Имаш разрешение" а всъщност означава да се опиташ да направиш нещо, дори и да мислиш, че нямаш големи изгледи за успех, т.е. пробвай се

Over your head - Заел си се с нещо, което е извън възможностите ти

have the guts/balls - няма нищо общо с черва и други атрибути 3.gif ,
а е стиска ми, имам кураж да направя нещо

Kick ass - жестоко, върховно

Put the moves on someone - опитвам се да прелъстя, свалям

Way to go - браво

in the middle of nowhere - затруднено положение, безизходица, някъде далеч (на края на света)

Over your head - Заел си се с нещо, което е извън възможностите ти
to be/

sit on the fence - изчаквам, колебая се, чакам да видя накъде ще духне вятъра

rock the boat - създавам смут

Low man on the totem pole - човек току-що постъпил на работа - новак в службата или най-ниско в служебната йерархия

tire kicker - термин използван от дилърите на коли за човек, който постоянно се отбива в салоните за коли, оглежда колите, "подритва гумите но никога не купува

Two-A-days - или още познат като "Hell week е футболен термин, който се използва, когато един футболен отбор има по две тренировки на ден

break my balls - ядосвам, дразня, подигравам се с някого, правя номер на някого

To beat around the bush - говоря с недомлъвки, увъртам (to be)

like a bull in a China shop - на български може да се преведе като "слон в стъкларски магазин"

The writing on the wall - предзнаменование, поличба, знамение за нечия съдба, участ, орис или нещастие.

to all intents and purposes - предимно или всъщност. В зависимост от контекста може да се преведе и като както и да го погледнем.

Dressed to kill - спокойно, човекът никого няма да убива, той е просто много добре облечен.

Good shit - Добра работа, добре свършено, браво!

At the end of the day - В крайна сметка, в края на краищата

Pulling 'someone's leg - подиграваш се с някой, правиш си бъзик

state of the art - най-доброто средство; последна дума в техниката или технологията; ултрамодерно

to call a spade a spade - назовавам нещата с истинските им имена

to come off cheap - отървавам се леко

to lay by for a rainy day - бели пари за черни дни

by hook or by crook - на всяка цена

blood is thicker than water - кръвта вода не става

as ugly as sin - грозен като смъртта it never rains,

but it pours - злото никога не идва само

to go through thick and thin - минавам през огън и лед

I have to go/I got to go - освен че значи трябва да вървя, може да се използва в хиляди комбинации като "трябва да свърша работата" "ходи ми се до тоалетната" и т.н

Goodbye for good - сбогом завинаги

I'll/I will take it from here - не е буквално аз ще го взема от тук, а аз поемам от тук.

just married - младоженци

team - комбина; често се превежда неправилно като отбор.

To ride shotgun - возя се отпред, на седалката до шофьора.

Call shotgun - заплювам си да се возя отпред (ако е в този контекст)
Out with the old, in with the new означава - каквото било - било; да забравим миналото (и да гледаме в бъдещето)

To be in the zone - не означава, че някой се "намира в зоната а означава, че е във върховата си форма, в стихията си, в силата си или в победна серия.

To drop a bomb on someone - не означава, че "мятате бомба някому отгоре а означава, че го шокирате.

Go postal - да се вбесиш, да се ядосаш

to be on one's ear - пиян съм

to be on one's second wind - отпочинал съм

blue twoes - полицейски автомобил

peeler - полицай

to have more money than cents - пилея пари, харча пари неразумно

to be away in the head - върша необмислени неща

to be the gipsy in the house - 1. неудачник 2. човек, който не се облича добре

SKELETON in the cupboard или family SKELETON - неприятна/позорна семейна тайна.

SKELETONS in the closet - тайна от миналото на някого, която е на път да бъде разкрита.

born with a SILVER SPOON in one's mouth - роден с късмет, предопределен да бъде богат.

to SHOOT the bull - хваля се, преувеличавам.

there will be the DEUCE to pay - ще ти излезе солено/през носа.

to ring a BELL - разг. извиквам спомени, сещам се, спомням си.

God gives short horns to a cursed cow - На бодлива крава Господ рогата не дава.

German virgin - Две девятки при игра на покер(Texas hold 'em).

my SHIP comes home - забогатявам.

my SHIP has sailed - разминавам се с богатството.

BLOWER - телефон, тех. компресор.

out on a LIMB - неизгодно/опасно положение.

gone to his REWARD - починал, отишъл си от тоя свят, на оня свят

Elbowing someone out of the way - Изблъсквайки с лакти някой, който ти се е изпречил на пътя

My knight in shining armour - моят принц или моят приказен принц

Five-by-five / Five by five / 5 by 5 / 5-by-5 / - Разбирам те напълно добре. Take the Michael /

take the Mickey - бъзикам се с някого

Bob's your uncle - И всичко ще е точно

Get two bites at the cherry - Постъпвам, действам неуверено

To hit the sack - отивам да си лягам, гушвам възглавницата

to be up for grabs - ставам обществено достояние, съм общодостъпен, за всички

Back to porridge - обратно към всекидневието

to put my foot in my mouth - казвам нещо обидно или глупаво; казвам нещо, за което после съжалявам

to bring/let/take someone down a peg or two - скастриям някого, поставям някого на мястото му, смачквам фасона на някого

And what have you / And what you have - и прочие.

Second to none - на висота; по-добро от всичко.

You are avocado in my chop salad - Специален си (специална си) за мен Keep (one's)

head - запазвам самообладание Clean (one's)

clock - побеждавам убедително

My teeth are floating - много ми се ходи по малка нужда

few sandwiches short of a picnic - луд или откачен. Демек шашав по цялата глава.

one card shy of a full deck - същото като горното.

to go banana - полудявам, откачам.

to pull the trigger - освен дословно, където е необходимо, се превежда и като "върша нещо с ясното съзнание, че може да завърши зле за мен"или чисто и просто "действам решително"

like a bat out of hell - правя нещо много бързо.

road hard and put away wet - Нещо е използвано много и без да се полагат грижи за него. Лафът идва от язденето на коне. Преуморил си коня от яздене, та чак се е изпотил и после не си го сресал и попил, преди да го прибереш в конюшната.

What's for tea?/What do you want for tea? - Какво има за вечеря?/Какво искаш за вечеря?

slam dunk - супер забивка

call the shots - контролирам нещата

kick a habit - спирам да върша нещо, което преди ми е било навик

kick back - не значи ритам назад, а значи - да си лежа и да не правя нищо.

Get my rocks off/Got his rocks off - Правя си кефа веднъж, той си
направи кефа веднъж

to play it by ear/play something by ear - отгатвам по нюх, по интуи-
ция Every now and then/

Every once in a while - от време на време, понякога

to go all the way - стигам до края (в секса)

taking speed - взимане на амфетамини to have/

get someone by the short hairs - държа някого във властта си, водя
някого за носа

to be on pins and needles - на тръни съм, изправен на нокти, седя ка-
то на тръни

if/when push comes to shove - ако/като ножът опре до кокала

You are quite dry - Доста си безчувствен, неемоционален, безприст-
растен, хладнокръвен, ироничен, жаден. When it rains,

it pours - От трън, та на глог

Drive up the wall - да дразниш, да ядосваш някого

to go for wool and come home shorn - връщам се с подвита опашка
или готината приказка "отивам като аслан, връщам се посран"

Here's to you / here's how - Наздраве!; За ваше здраве!

Here's to Mary! – За Мери!

Here's to our victory! – За победата (ни)!, а не Тук е победата ни!

it is Greek to me/you - за мен/теб това е напълно неразбираемо; за
мен това е като (написано) на китайски, звучи ми като на китайски

there is no use crying over spilt milk - роненето на сълзи с нищо не
помага; не може да върнеш времето назад; няма да върнеш изгу-
беното

a babe in arms - като малко дете a babe in the wood(s) – доверчив, неопитен, некадърен, непрактичен човек; като малко дете

crow's feet - пачи крак; бръчки в крайчеца на очите, а не гарванови крака, както го видях веднъж.

the shit hit the fan - започват големи неприятности

7.2 Цветни идиоми

Тясната връзка между цветовете и емоциите намира колоритен израз - и буквално, и преносно, в образната реч на идиомите, в които участват цветовете. По-долу са дадени най-употребяваните изрази, обогатени в бяло, черно, червено, розово и жълто; а във втората част ще разгледаме сини, зелени, кафяви, сиви, сребристи и златисти идиоми, както и такива, без определен цвят.

7.2.1 Бели идиоми

В британската култура, както и у нас, белият цвят символизира чистота и невинност.

Flying Head/Mind - Това определено в преносен смисъл би трябвало да значи: Отнесен, мечтател, фантазьор и другите такива синоними...

tell a white lie - (изричам) невинна, безобидна лъжа;

We take(step) on the wrong foot - Буквално съм го виждал този израз как ли не преведен, но принципно е: Не почнахме като хората или сгрешихме в началото ... 99% става дума за отношения между хората

as white as a sheet - (ставам) блед като платно;

as white as a ghost - смъртно бледен от страх/болест/шок;

white elephant - ненужна, безполезна (често със скъпа поддръжка) собственост/придобивка;

a white-collar worker - 1.служител в офис (ср. blue-

collar - работник във фабрика, човек ,който се занимава с физ. труд).
2. ръководство, управление

great white hope - надежден спасител, спасител от беда, спасител от големи проблеми

white coffee - кафе с мляко (заб. но не и white tea; вместо това - **tea with milk**)

whiter than white - невинен като ангел; чист като сълза, в 1смисъл честен, искрен;

white sale - традиционна разпродажба на чаршафи, кърпи, покривки и пр. на намалени цени.

7.2.2 Черни идиоми

Черният цвят традиционно свързваме със смъртта, вещерството, злите сили, празнотата, а след Черния четвъртък през 1929 г. този цвят придоби значение и на загуба, застои, отчаяние.

in the black - 1.на печалба; 2. печеливш, успешен (подход, идея, фирма);

black eye - насинено (от удар) око;

black look - свиреп поглед;

black and blue - със синини (от удари) по тялото;

pot calling (calls) the kettle black - присмял се хърбел на щърбел;

black out - 1. затъмнявам (като изгасям осветлението или покривам прозорците); също - информационно затъмнение; 2. губя съзнание, припадам 3. цензурирам;

in black and white - 1.черно на бяло, написано 2. ясен, ясно разбираем;

black-and-white - черно-бял (и прен.); като кон с капаци;

7.2.3 Червени идиоми

Най-емоционално зареденият цвят – червеното, има и най-богата символика; свързва се с гняв, страст, любов, отмъщение, огън, здраве, война, жестокост, опасност и пр.; за червенокосите хора се говори, че са с огнен темперамент и силен дух.

as red as a cherry = as red as a poppy - ярко червен;

as red as a ruby = as red as blood - тъмно червен;

in the red - на червено, на загуба (ср. **in the black** – на печалба);

a redneck - 1. невежа; селяндур. 2. „мутра“;

a red flag - червена лампа, в см. сигнал за опасност/нередност;

red-eye flight - нощен полет (когато самолетът излита късно през нощта и каца много рано сутринта);

to be shown the red card - уволнен съм; **to catch someone red-handed** - хващам някого на местопрестъплението;

to see red - обезумявам от ярост, пада ми пердето;

red tape - бюрокрация (също - забавяне поради тромави административни процедури);

roll out the red carpet - посрещам някого с големи почести, устройвам салтанати;

paint the (old) town red - гуляя, забавлявам се по барове и кръчми; удрям го на живот;

a red-letter day - празничен, неработен ден (отбелязан на календара в червено);

to see the red light - надущвам приближаваща опасност, светва ми червената лампичка;

red-light district - район с червени фенери, т.е. където има проституция;

redcap (am) – носач на гара или летище;

red herring - нещо, което отвлича вниманието от основния проблем; подвеждаща информация.

like waving a red flag in front of a bull - върша нещо, което със сигурност ще вбеси някого; играя си с огъня;

7.2.4 Розови идиоми

Розовото е момичешкият, "сладкият" цвят; символизира радост, оптимизъм, красиви мечти.

pink slip - предизвестие, дадено от работодателя, за прекратяване на трудов договор;

see pink elephants - фантазирам, въобразявам си;

pink-collar workers - офис служителки;

in the pink - в отлично здраве; **tickled pink** –страшно доволен, кефлия.

7.2.5 Жълти идиоми

Жълтият цвят има двузначна символика; от една страна той се асоциира със светлината, вярата, божественото, а от друга – с малодушието, предателството, завистта и злобата.

a yellow streak (to have a yellow streak down one's back) – малодушие (като черта на характера) **yellow-bellied** (разг., остар.) - бълзлив, страхлив;

yellow-livered - страхлив, малодушен;

be yellow - страхопъзльо съм;

yellow flag - карантина;

yellow press/journalism (am) – жълта преса / журналистика;

yellow jacket - 1.сънотворно лекарство (от : барбитурата Нембутал, продаван през 70-те год. в жълти капсули); 2.някои видове дрога.

jack-of-all-trades - широкоскроен човек; който го бива за всичко;

gardenvariety - обикновен, типичен;

a clean bill of health - добро здравословно състояние; добра диагноза от лекар;

to keep out of someone's hair - не създавам проблеми на някого, не притеснявам някого, не го дразня.

taken for a ride - прекарвам някого; "прецаквам" някого

take a pot luck - рискувам

give somebody your backing - помагам на някого

as dead as a dodo - нещо без бъдеще, почти невъзможно

like a lamb to the slaughter - букв. като агне за клане; покорно

he/she wouldn't hurt a fly - букв. не би наранил и муха; невинен

fish out of water - букв. като риба на сухо; в безизходица; не на място

chicken out - плаша се

bee line - най-краткият път до нещо; възможно най-бързо

walk like a cat on a hot tin roof - ходи несигурно; нестабилно

7.2.6 Сини идиоми

Синьото символизира интелект, мъдрост, духовно начало, вяност, постоянство, искрена любов, непорочност, вечност, спокойствие.

to blue pencil something - цензурирам, налагам цензура;

a blue-eyed boy - 1. протеже; фаворит, млад мъж, ползващ се с подкрепата на висшестоящ и лансиран заради специални заслуги. 2. млад мъж, приветстван (неохотно) за успехите, които е постигнал;

to look / feel blue - изглеждам/чувствам се тъжен;

blue in the face - посинял от яд; силно развълнуван (до пръсване);

once in a blue moon - от дъжд на вятър;

men/boys in blue - полицаи (униформени);

out of the blue = out of a clear blue sky - изневиделица, като гръм от ясно небе;

blue funk (to be in a) – отчаян до смърт, (изпадам) в черна дупка;

blue ribbon - първа награда; екстра качество, „супер“;

talk a blue streak - не ми млъква устата, говоря много и бързо;

a blue movie - филм за възрастни (с еротични сцени);

scream blue murder - оревавам орталъка; вдигам врява; протестирам шумно.

7.2.7 Зелени идиоми

Зеленият цвят има дуалистичната природа – свързваме го както с живота, растежа, плодородието, така и със завистта, злобата, измамата.

to be green - незрял; новак; неопитен; аджамия;

give someone the green light - давам позволение, разрешавам (някому да направи/започне нещо);

grass is always greener on the other side - чуждата кокошка патка изглежда;

green belt - зелени площи край града;

green power - разг. престиж и власт, произтичащи от пари;

green-eyed monster - ревност;

green with envy - умирам, пръскам се от завист;

green thumb - талант за градинарство;

green around the gills - жълт-зелен (от страх/болест);

7.2.8 Кафяви идиоми

Кафявото свързваме със Земята, есента, меланхолията, покоя, консервативността.

to be browned off - отегчен (съм) до смърт; до гуша ми е дошло;

brown out - смущения в електрозахранването, когато токът ту спира, ту идва;

brown paper bag - (жарг. на радиоводещите в градовете) – полицейска кола без обозначения;

as brown as a berry - черен като циганин (от слънце);

7.2.9 Сребристи идиоми

Среброто (като цвят) е символ на Луната, женското начало, непорочността, чистотата.

the silver screen - киното (като изкуство);

every cloud has a silver lining - всяко зло за добро.

brown study - замислено, вгълбено състояние/настроение;

to brown-nose - подмазвам се, „четкам“.

7.2.10 Златисти идиоми

Златото (като цвят) е символ на Слънцето, мъжкото начало, духовното извисяване, божественото, силата, безсмъртието.

a golden opportunity - златна възможност, голям шанс;

a golden handshake - парично обезщетение при пенсиониране, най-вече на служител с висок пост;

a golden boy - златно момче, най-вече в спорта - за изключително надарен и можещ състезател.

7.2.11 Неоцветени идиоми

a horse of another/a different colour (ам) - (това е) друг въпрос, нещо различно;

to change colour - пребледнявам;

give colour to - потвърждавам, придавам достоверност;

(to be) colourless - безличен (съм), незабележим (за човек, който няма ярка индивидуалност);

off-colour joke - мръсен виц;

with flying colours - с голям успех;

to paint in bright/dark colours - представям, обрисувам нещо в ярки/мрачни краски;

to show oneself in one's true colours - разкривам истинската си същност;

to see someone in his true colours - виждам истинското лице на някого (едва сега разбирам що за човек е);

a highly coloured report - доклад, който съдържа силно преувеличение или предубедена информация.

7.3 Британски изрази и идиоми

Bees Knees - не означава "коленете на пчелите а невероятен, приказен, фантастичен.

Wanker; Tosser - означават едно и също нещо: онанист или по-просто казано чек***ия.

On your bike - по-учтивата форма на "fuck off"

Nancy boy - изнежен мъж, но също така се употребява и за гей

Brassed off - дошло ти е до гуша

Give us a bell - обади ми се

On the job - означава работя усърдно, но също така, правя секс

Total pants - пълен боклук, обикновено се употребява за предмети, не за хора

Reverse the charges - да звъниш на някого по телефона за негова сметка

7.4 Други изрази

Голяма база с идиоми може да намерите на този линк.

Приложение

Таблица 1: Транскрипционна таблица за китайски имена

PinYin	Българска	Палладий
А		
a	а	а
ai	ай	ай
an	ан	ань
ang	ан	ан
ao	ао	ао
В		
ba	ба	ба
bai	бай	бай
ban	бан	бань
bang	бан	бан
bao	бао	бао
bei	бей	бэй
ben	бън	бэнь
beng	бън	бэн
bi	би	би
bian	биен	бянь
biao	бяо	бяо
bie	бие	бе
bin	бин	бинь
bing	бин	бин
bo	бо	бо
bu	бу	бу
С		
ca	ца	ца
cai	цай	цай
can	цан	цань
cang	цан	цан
cao	цао	цао
ce	цъ	цэ
cen	цън	цэнь
ceng	цън	цэн
ci	цъ	цы

PinYin	Българска	Палладий
cong	цун	цун
cou	цоу	цоу
cu	цу	цу
cuan	цуан	цуань
cui	цуйей	цуй
cun	цун	цунь
cuo	цуо	цо
cha	ча	ча
chai	чай	чай
chan	чан	чань
chang	чан	чан
chao	чао	чао
che	чъ	чэ
chen	чън	чэнь
cheng	чън	чэн
chi	чъ	чи
chong	чун	чун
chou	чоу	чоу
chu	чу	чу
chuai	чуай	чуай
chuan	чуан	чуань
chuang	чуан	чуан
chui	чуйей	чуй
chun	чун	чунь
chuo	чуо	чо
D		
da	да	да
dai	дай	дай
dan	дан	дань
dang	дан	дан
dao	дао	дао
de	дъ	дэ
dei	дей	дэй
deng	дън	дэн
di	ди	ди
dia	дя	дя

PinYin	Българска	Палладий
dian	диен	дянь
diao	дяо	дяо
die	дие	де
ding	дин	дин
diu	диу	дю
dong	дун	дун
dou	доу	доу
du	ду	ду
duan	дуан	дуань
dui	дуйей	дуй
dun	дун	дунь
duo	дуо	до
E		
e	ъ	э
ei	ей	эй
en	ън	энь
eng	ън	эн
er	ар	эр
F		
fa	фа	фа
fan	фан	фань
fang	фан	фан
fei	фей	фэй
fen	фън	фэнь
feng	фън	фэн
fo	фо	фо
fou	фоу	фоу
fu	фу	фу
G		
ga	га	га
gai	гай	гай
gan	ган	гань
gang	ган	ган
gao	гао	гао
ge	гъ	гэ
gei	гей	гэй

PinYin	Българска	Палладий
gen	гън	гэнь
geng	гън	гэн
gong	гун	гун
gou	гоу	гоу
gu	гу	гу
gua	гуа	гуа
guai	гуай	гуай
guan	гуан	гуань
guang	гуан	гуан
gui	гуйей	гуй
gun	гун	гунь
guo	гуо	го
Н		
ha	ха	ха
hai	хай	хай
han	хан	хань
hang	хан	хан
hao	хао	хао
he	хъ	хэ
hei	хей	хэй
hen	хън	хэнь
heng	хън	хэн
hong	хун	хун
hou	хоу	хоу
hu	ху	ху
hua	хуа	хуа
huai	хуай	хуай
huan	хуан	хуань
huang	хуан	хуан
hui	хуйей	хуй
hun	хун	хунь
huo	хуо	хо
Ј		
ji	дзи	цзи
jia	дзя	цзя
jian	дзиен	цзянь

PinYin	Българска	Палладий
jiang	дзян	цзян
jiao	дзяо	цзяо
jie	дзе	цзе
jin	дин	цинъ
jing	дин	цин
jiong	дзюн	цзюн
jiu	дзиу	цзю
ju	дзю	цзюй
juan	дзюен	цзюанъ
jue	дзюе	цзюе
jun	дзюн	цзюнъ
К		
ka	ка	ка
kai	кай	кай
kan	кан	канъ
kang	кан	кан
kao	као	као
ke	къ	кэ
ken	кън	кэнь
keng	кън	кэн
kong	кун	кун
kou	коу	коу
ku	ку	ку
kua	куа	куа
kuai	куай	куай
kuan	куан	куанъ
kuang	куан	куан
kui	куей	куй
kun	кун	кунъ
kuo	куо	ко
L		
la	ла	ла
lai	лай	лай
lan	лан	ланъ
lang	лан	лан
lao	лао	лао

PinYin	Българска	Палладий
le	лъ	лэ
lei	лей	лэй
leng	лън	лен
li	ли	ли
lia	ля	ля
lian	лиен	лянь
liang	лян	лян
liao	ляо	ляо
lie	лие	ле
lin	лин	линъ
ling	лин	лин
lou	лоу	лоу
lu	лу	лу
лъ	лю	люй
luan	луан	луанъ
ље	люе	люэ
lun	лун	лунъ
luo	луо	ло
М		
ma	ма	ма
mai	май	май
man	ман	манъ
mang	ман	ман
mao	мао	мао
me	мъ	мэ
mei	мей	мэй
men	мън	мэнь
meng	мън	мэн
mi	ми	ми
mian	миен	мянъ
miao	мяо	мяо
mie	мие	ме
min	мин	минъ
ming	мин	мин
miu	миу	мю
mo	мо	мо

PinYin	Българска	Палладий
moу	моу	моу
mu	му	му
N		
na	на	на
nai	най	най
nan	нан	нань
nang	нан	нан
nao	нао	нао
ne	нъ	нэ
nei	ней	нэй
nen	нън	нэнь
neng	нън	нэн
ng	н	нг
ni	ни	ни
nian	ниен	ниен
niang	нян	нян
niao	няо	няо
nie	ние	не
nin	нин	нинь
ning	нин	нин
niu	ниу	ню
nong	нун	нун
nu	ну	ну
нь	ню	ньюй
nuan	нуан	нуань
нье	ньюе	ньюэ
nuo	нуо	но
O		
ou	оу	оу
P		
pa	па	па
pai	пай	пай
pan	пан	пань
pang	пан	пан
paо	пао	пао
pei	пей	пэй

PinYin	Българска	Палладий
pen	пън	пэнь
peng	пън	пэн
pī	пи	пи
pian	пиен	пянь
piao	пiao	пiao
pie	пие	пе
pīn	пин	пинь
ping	пин	пин
po	по	по
pou	поу	поу
pu	пу	пу
Q		
qī	ци	ци
qia	ця	ця
qian	циен	цянь
qiang	цян	цян
qiao	цяо	цяо
qie	цие	це
qīn	цин	цинь
qing	цин	цин
qiong	циун	цюн
qiu	циу	цю
qu	цю	цюй
quan	цюен	цюань
que	цюе	цюэ
qun	цюн	цюнь
R		
ran	жан	жань
rang	жан	жан
rao	жао	жао
re	жъ	жэ
ren	жън	жэнь
reng	жън	жэн
rī	жъ	жи
rong	жун	жун
rou	жоу	жоу

PinYin	Българска	Палладий
ru	жу	жу
ruan	жуан	жуань
rui	жуей	жуй
run	жун	жунь
ruo	жуо	жо
S		
sa	са	са
sai	сай	сай
san	сан	сань
sang	сан	сан
sao	сао	сао
se	съ	сэ
sen	сън	сэнь
seng	сън	сэн
si	сь	сы
song	сун	сун
sou	соу	соу
su	су	су
suan	суан	суань
sui	суй	суй
sun	сун	сунь
suo	суо	со
sha	ша	ша
shai	шай	шай
shan	шан	шань
shang	шан	шан
shao	шао	шао
she	шъ	шэ
shei	шей	шэй
shen	шън	шэнь
sheng	шън	шэн
shi	шъ	ши
shou	шоу	шоу
shu	шу	шу
shua	шуа	шуа
shuai	шуай	шуай

PinYin	Българска	Палладий
shuan	шуан	шуань
shuang	шуан	шуан
shui	шуйей	шуй
shun	шун	шунь
shuo	шуо	шо
T		
ta	та	та
tai	тай	тай
tan	тан	тань
tang	тан	тан
tao	тао	тао
te	тъ	тэ
ten	тън	тэнь
teng	тън	тэн
ti	ти	ти
tian	тиен	тянь
tiao	тяо	тяо
tie	тие	те
ting	тин	тин
tong	тун	тун
tou	тоу	тоу
tu	ту	ту
tuan	туан	туань
tui	туей	туй
tun	тун	тунь
tuo	туо	то
W		
wa	уа	ва
wai	уай	вай
wan	уан	вань
wang	уан	ван
wei	уей	вэй
wen	уън	вэнь
weng	уън	вэн
wo	уо	во
wu	у	у

PinYin	Българска	Палладий
xi	си	си
xia	ся	ся
xian	сиен	сянь
xiang	сян	сян
xiao	сяо	сяо
xie	сиун	сюн
xiu	сиу	сю
xu	сю	сүй
xuan	сюен	сюань
xue	сюе	сюэ
xun	сюн	сюнь
Y		
ya	я	я
yan	йен	янь
yang	ян	ян
yao	яо	яо
ye	йе	е
yi	и	и
yin	ин	инь
ying	ин	ин
yong	юн	юн
you	йоу	ю
yu	ю	юй
yuan	юен	юань
yue	юе	юэ
yun	юн	юнь
Z		
za	дза	цза
zai	дзай	цзай
zan	дзан	цзань
zang	дзан	цзан
zao	дзао	цзао
ze	дзъ	цзэ
zei	дзей	цзэй
zen	дзън	цзэнь
zeng	дзън	цзэн

PinYin	Българска	Палладий
zi	дзъ	цзы
zong	дзун	цзун
zou	дзоу	цзоу
zu	дзу	цзу
zuan	дзуан	цзуань
zui	дзуйей	цзуй
zun	дзун	цзунь
zuo	дзуо	цзо
zha	джа	чжа
zhai	джай	чжай
zhan	джан	чжань
zhang	джан	чжан
zhao	джао	чжао
zhe	джъ	чжэ
zhei	джей	чжэй
zhen	джън	чжэнь
zheng	джън	чжэн
zhi	джъ	чжи
zhong	джун	чжун
zhou	джоу	чжоу
zhu	джу	чжу
zhua	джуа	чжуа
zhuai	джуай	чжуай
zhuan	джуан	чжуань
zhuang	джуан	чжуан
zhui	джуей	чжуй
zhun	джун	чжунь
zhuo	джуо	чжо